

บทที่ 2

ดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม

ดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม (Discrete Hartley Transform, DHT) ได้ถูกเสนอขึ้นในปีพ.ศ. 2526 โดย R. N. Bracewell ซึ่งเป็นการดัดแปลงมาจากอินทิกรัลฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มที่ได้เสนอโดย R. V. L. Hartley ในปีพ.ศ. 2485 ดีสครีตทรานส์ฟอร์มนี้จึงได้ถูกเรียกเพื่อเป็นเกียรติแก่ R. V. L. Hartley และ R. N. Bracewell ยังได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มกับดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มซึ่งจากความสัมพันธ์นี้ สามารถแสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์สเปกตรัมกำลังของสัญญาณดิจิทัลค่าจริงนั้นสามารถวิเคราะห์ได้โดยตรงจากดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม และต่อมาในปีพ.ศ. 2527 R. N. Bracewell ก็ได้เสนอบทความเกี่ยวกับฟาสต์ฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม จึงทำให้ดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม เริ่มเป็นที่นิยมในการนำไปใช้งาน

2.1. ฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม (Hartley Transform)

ในปีพ.ศ. 2485 R. V. L. Hartley ได้เสนออินทิกรัลทรานส์ฟอร์มแบบใหม่ขึ้นมา [5] โดยให้ $x(t)$ เป็นฟังก์ชันต่อเนื่องของค่าจริง และได้นิยาม อินทิกรัลทรานส์ฟอร์มและอินเวอร์สทรานส์ฟอร์มขึ้นใหม่ดังสมการ (2.1.1) และสมการ (2.1.2) ตามลำดับซึ่งอินทิกรัลทรานส์ฟอร์มนี้ได้ถูกเรียกเพื่อเป็นเกียรติแก่ R. V. L. Hartley ว่า "ฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม (Hartley Transform)"

$$H(\omega) = (2\pi)^{-1} \int_{-\infty}^{\infty} x(t) (\cos(\omega t) + \sin(\omega t)) dt \quad (2.1.1)$$

$$x(t) = (2\pi)^{-1} \int_{-\infty}^{\infty} H(\omega) (\cos(\omega t) + \sin(\omega t)) d\omega \quad (2.1.2)$$

โดยสมการ(2.1.1) และ (2.1.2) สามารถหาอินทิกรัลได้ และ $H(\omega)$ จะเป็นฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม ส่วน $x(t)$ จะเป็นอินเวอร์สฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม จะเห็นว่าสมการของการทรานส์ฟอร์ม และอินเวอร์สทรานส์ฟอร์ม มีรูปสมการเดียวกัน จากสมการ(2.1.1) สามารถเขียนรูปใหม่ได้

$$H(\omega) = H_e(\omega) + H_o(\omega)$$

โดยที่ $H_e(\omega)$ และ $H_o(\omega)$ จะเป็นส่วนคู่และส่วนคี่(even and odd part) ของ $H(\omega)$ ตามลำดับ แสดงดังสมการ(2.1.3)

$$H_e(\omega) = \frac{H(\omega) + H(-\omega)}{2} = (2\pi)^{-1} \int_{-\infty}^{\infty} x(t) \cos(\omega t) dt \quad (2.1.3a)$$

$$H_o(\omega) = \frac{H(\omega) - H(-\omega)}{2} = (2\pi)^{-1} \int_{-\infty}^{\infty} x(t) \sin(\omega t) dt \quad (2.1.3b)$$

เปรียบเทียบฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มกับฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม โดยให้ $F(\omega)$ เป็นฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มของ $x(t)$ ซึ่งเป็นสัญญาณค่าจริงใด ๆ พิจารณานิยามของฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม

$$\begin{aligned} F(\omega) &= (2\pi)^{-1} \int_{-\infty}^{\infty} x(t) e^{-j\omega t} dt \\ &= (2\pi)^{-1} \int_{-\infty}^{\infty} x(t) \cos(\omega t) dt - i(2\pi)^{-1} \int_{-\infty}^{\infty} x(t) \sin(\omega t) dt \\ &= \text{Re}[F(\omega)] + i\text{Im}[F(\omega)] \end{aligned}$$

โดยที่ $\text{Re}[F(\omega)]$ และ $\text{Im}[F(\omega)]$ จะเป็นส่วนจริงและส่วนจินตภาพ(Real and Imaginary part) ของ $F(\omega)$ โดย

$$\operatorname{Re}[F(w)] = (2\pi)^{-1} \int_{-\infty}^{\infty} x(t) \cos(wt) dt \quad (2.1.4a)$$

$$\operatorname{Im}[F(w)] = (2\pi)^{-1} \int_{-\infty}^{\infty} x(t) \sin(wt) dt \quad (2.1.4b)$$

พิจารณาสมการ(2.1.3)เทียบกับสมการ(2.1.4) จะได้ความสัมพันธ์ระหว่างฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มกับฟูรีเยร์ทรานส์ฟอร์ม ดังสมการ(2.1.5)

$$H_{\circ}(w) = \operatorname{Re}[F(w)] \quad (2.1.5a)$$

$$H_{\circ}(w) = -\operatorname{Im}[F(w)] \quad (2.1.5b)$$

สมการ(2.1.5) แสดงให้เห็นว่าฮาร์ตเลย์ทรานส์ของฟังก์ชันค่าจริงใด ๆ นั้นสามารถหาได้จากการทำฟูรีเยร์ทรานส์ฟอร์ม ทำนองเดียวกันฟูรีเยร์ทรานส์ฟอร์มของสัญญาณค่าจริงใด ๆ ก็สามารถหามาได้จากการทำฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม

$$\text{ฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม} \quad H(w) = \operatorname{Re}[F(w)] - \operatorname{Im}[F(w)]$$

$$\text{ฟูรีเยร์ทรานส์ฟอร์ม} \quad F(w) = H_{\circ}(w) - iH_{\circ}(w)$$

2.2 ดิสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม (Discrete Hartley Transform, DHT)

การใช้งานของฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มยังไม่เป็นที่นิยม จนปีพ.ศ.2526 R. N. Bracewell ได้เสนอฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มในรูปของดิสครีตทรานส์ฟอร์ม[5] อีกทั้งยังได้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างดิสครีตทรานส์ฟอร์มนี้กับดิสครีตฟูรีเยร์ทรานส์ฟอร์ม ให้ $x[n]$ เป็นดิสครีตฟังก์ชันของค่าจริงที่มีจำนวน N ตัว , $0 \leq n \leq N-1$

นิยามดิสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม

$$H[k] = \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \operatorname{cas}(2\pi nk/N) \quad , \quad 0 \leq k \leq N-1 \quad (2.2.1)$$

$$\operatorname{cas}(\theta) \triangleq \cos(\theta) + \sin(\theta)$$

นิยามอินเวอร์สดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม

$$x[n] = N^{-1} \sum_{k=0}^{N-1} H[k] \text{cas}(2\pi nk/N) \quad , \quad 0 \leq n \leq N-1 \quad (2.2.2)$$

โดยที่ $H[k]$ ในสมการ(2.2.1) เป็นดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มและ $x[n]$ ในสมการ(2.2.2) เป็นอินเวอร์สดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม

ดีสครีตทรานส์ฟอร์มแบบมีรูปแบบของการทรานส์ฟอร์มและอินเวอร์สทรานส์ฟอร์มเหมือนกันต่างกันตรงอินเวอร์สทรานส์ฟอร์มมีค่า $1/N$ คุณอยู่ ซึ่งให้ผลการทรานส์ฟอร์มและอินเวอร์สทรานส์ฟอร์มเป็นจำนวนจริง เนื่องจากดีสครีตทรานส์ฟอร์มนี้มีพื้นฐานจาก อินทิกรัลฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม ซึ่ง Ralph V.L. Hartley เป็นผู้เสนอขึ้นในปี พ.ศ.2485 ดังนั้นดีสครีตทรานส์ฟอร์มนี้จึงมีชื่อเรียกว่า "ดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม (Discrete Hartley Transform, DHT)"

พิจารณาสมการของดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม(2.2.1)สามารถเขียนรูปใหม่ได้เป็น

$$\begin{aligned} H[k] &= \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \text{cas}(2\pi kn/N) \\ &= \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \cos(2\pi kn/N) + \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \sin(2\pi kn/N) \\ H[k] &= H_e[k] + H_o[k] \end{aligned} \quad (2.2.3)$$

โดยที่ $H_e[k]$ และ $H_o[k]$ เป็นส่วนคู่และส่วนคี่(even and odd part) ของดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม, $H[k]$ สามารถแสดงได้ดังสมการ(2.2.4)

$$H_e[k] = \frac{H[k] + H[-k]}{2} = \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \cos(2\pi nk/N) \quad (2.2.4a)$$

$$H_o[k] = \frac{H[k] - H[-k]}{2} = \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \sin(2\pi nk/N) \quad (2.2.4b)$$

สมการ(2.2.4) พบว่ามีเทอม $H[-k]$ ซึ่งค่า $-k$ อยู่นอกขอบเขต $[0, N-1]$ กรณีเช่น $H[-k]$ สามารถเขียนใหม่โดยแทนค่าภายในวงเล็บด้วยการบวกหรือการลบจำนวนเท่าของ N เช่น $H[-1]$ จะแทนด้วย $H[N-1]$ ดังนั้น $H[-k]$ จะแทนด้วย $H[N-k]$ สมการ (2.2.4) สามารถเขียนใหม่ได้เป็น

$$H_o[k] = \frac{H[k] + H[N-k]}{2} = \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \cos(2\pi nk/N) \quad (2.2.5a)$$

$$H_o[k] = \frac{H[k] - H[N-k]}{2} = \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \sin(2\pi nk/N) \quad (2.2.5b)$$

ให้ $F[k]$ เป็นดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มของ $x[n]$ ซึ่งเป็นดีสครีตฟังก์ชันค่าจริงใด ๆ และมีค่าในช่วง $0 \leq n \leq N-1$ นิยามนิยามของดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม

$$\begin{aligned} F[k] &= \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \exp(-j2\pi nk/N) \\ &= \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \cos(2\pi nk/N) - i \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \sin(2\pi nk/N) \end{aligned}$$

$$F[k] = \text{Re}[F[k]] + i \text{Im}[F[k]] \quad (2.2.6)$$

โดย $\text{Re}[F[k]] = \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \cos(2\pi nk/N) \quad (2.2.7a)$

$$\text{Im}[F[k]] = - \sum_{n=0}^{N-1} x[n] \sin(2\pi nk/N) \quad (2.2.7b)$$

โดยที่ $\text{Re}[F[k]]$ และ $\text{Im}[F[k]]$ เป็นส่วนจริงและส่วนจินตภาพของ $F[k]$ ซึ่งเป็นดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม เมื่อเปรียบเทียบกับสมการ(2.2.5) กับสมการ(2.2.7) จะได้ว่า

$$H_o[k] = \text{Re}[F[k]] \quad (2.2.8a)$$

$$H_0[k] = -\text{Im}\{F[k]\} \quad (2.2.8b)$$

สมการ (2.2.8) เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างดีสครีตฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์มกับดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มสำหรับฟังก์ชันค่าจริงใด ๆ หมายความว่าดีสครีตฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์มสามารถหามาได้จากการทำดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม ทำนองเดียวกันดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มก็สามารถหามาได้จากดีสครีตฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์ม

$$\text{ดีสครีตฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์ม} \quad H[k] = \text{Re}\{F[k]\} - \text{Im}\{F[k]\}$$

$$\text{ดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม} \quad F[k] = H_0[k] - iH_1[k]$$

การประมวลผลสัญญาณดีสครีต โดยใช้ดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม ถ้าจำนวนของสัญญาณ (N) มีจำนวนเพิ่มขึ้น เวลาในการคำนวณจะเพิ่มขึ้นมาก จึงได้มีการเสนออัลกอริทึมแบบฟาสต์ (Fast Fourier Transform, FFT) [11] เพื่อให้การคำนวณใช้เวลาเฉลี่ยนลง แต่มีข้อจำกัดคือไม่สามารถคำนวณได้ทุกค่าของ N ดีสครีตฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์มก็เช่นกันได้มีการเสนออัลกอริทึมแบบฟาสต์ เพื่อให้การคำนวณใช้เวลาลดลง

2.3 ฟาสต์ฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์ม (Fast Hartley Transform, FHT)

การประมวลผลสัญญาณนั้นนิยมใช้อัลกอริทึมแบบฟาสต์ ดังนั้นเมื่อ R. N. Bracewell ได้เสนอดีสครีตฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์มในปี.ศ. 2526 ต่อมาในปี.ศ. 2527 ได้เสนออัลกอริทึมฟาสต์ฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์ม (Fast Hartley Transform, FHT) [6] ทำให้ฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์มมีการนำไปใช้ในการประมวลผลสัญญาณมากขึ้น

จากนิยามของดีสครีตฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์ม เวลาที่ใช้ในการประมวลผลจะแปรตามค่า N^2 เช่นเดียวกับดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม แต่ถ้า N สามารถแสดงในรูป 2^P , โดยที่ P เป็นเลขจำนวนเต็มบวกใด ๆ อัลกอริทึมฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม [11] เวลาในการคำนวณจะแปรตามค่า $N \log_2 N = NP$ สำหรับอัลกอริทึมฟาสต์ฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์ม ก็จะทำให้ผลเช่นเดียวกัน โดยฟาสต์ฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์มจะดัดแปลงมาจาก ฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม

[6],[12] ดังนั้นฟาสต์ฮาร์ดเลย์ทราเนอส์ฟอร์ม จะมีอัลกอริทึมหลายอัลกอริทึมเช่น radix-2, radix4,PFA,split-radix [9],[13],[14] แต่อัลกอริทึมที่เป็นมาตรฐานคือ radix-2 อัลกอริทึมอื่นจะเป็นการดัดแปลงมาจาก radix-2 อีกที ดังนั้นวิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงกล่าวเฉพาะ อัลกอริทึมของ radix-2 เท่านั้น

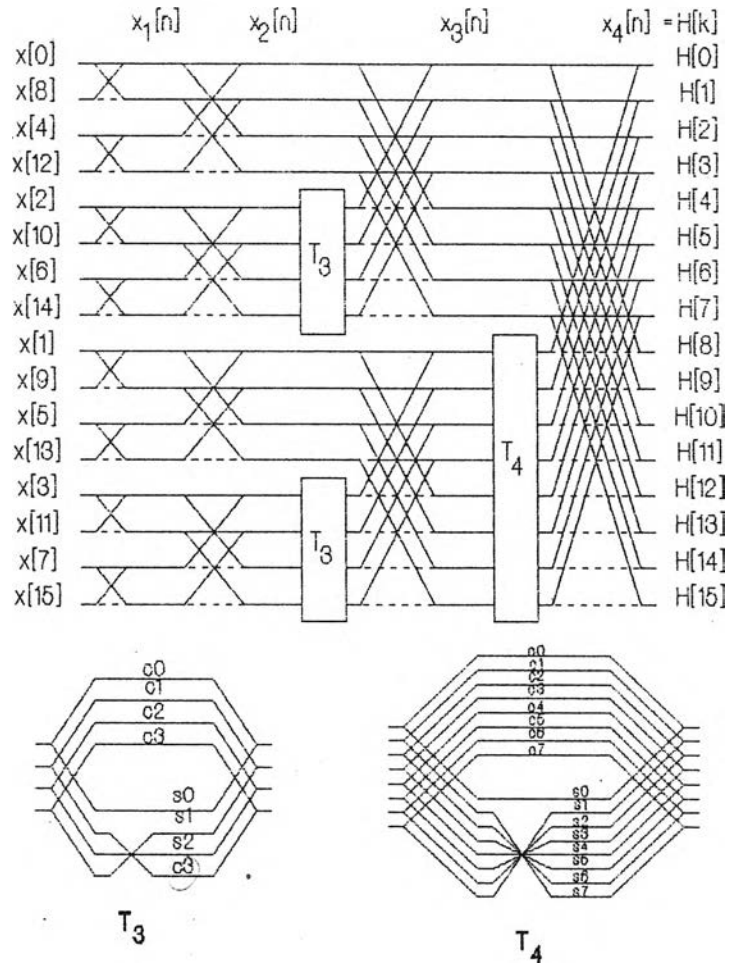
ฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม จะแยกสัญญาณดีสครีต $x[n]$, $0 \leq n \leq N-1$, $N=2^P$ ออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลทีค่า n เป็นเลขคู่ อีกส่วน n เป็นเลขคี่ แต่ละส่วนมีจำนวนข้อมูลเท่ากันคือ $N/2$ ในแต่ละส่วนจะถูกแยกออกอีกเป็นสองส่วนเท่า ๆ กันต่อไปจนกระทั่ง ทุก ๆ ส่วนมีจำนวนข้อมูลเหลือเพียง 2 ค่า จึงเริ่มทำการคำนวณ เหมือนว่าก่อนการคำนวณ จะทำการจัดลำดับของข้อมูลใหม่ก่อน การจัดลำดับข้อมูลใหม่เรียกว่า "permutation แบบ bit reverse" ซึ่งฟาสต์ฮาร์ดเลย์ทราเนอส์ฟอร์ม จะต้องทำก่อนการคำนวณเช่นกัน โดยส่วน permutation ของฟาสต์ฮาร์ดเลย์ทราเนอส์ฟอร์ม จะมีโครงสร้างเดียวกับฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม[6],[15] การจัดลำดับข้อมูลใหม่จะทำทั้งหมด $P-1$ สเตท จึงเริ่มการคำนวณในสเตทแรก โดยที่ฟาสต์ฮาร์ดเลย์ทราเนอส์ฟอร์มมีสมการการคำนวณแต่ละสเตทดังสมการ(2.3.1) และการคำนวณจะทำการคำนวณทั้งหมด P สเตท

$$H[k] = H_{2n}[k] + H_{2n+1}[k]\cos(2\pi k/N) + H_{2n+1}[N-k]\sin(2\pi k/N)$$

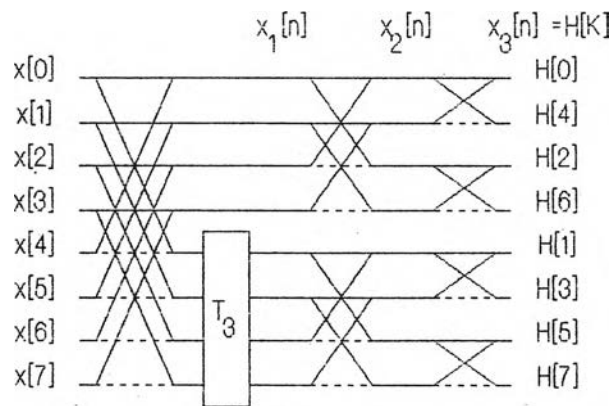
$$0 \leq k \leq N-1 \quad (2.3.1)$$

$H[k]$ มีจำนวนข้อมูลเท่ากับ N แต่ $H_{2n}[k]$ และ $H_{2n+1}[k]$ ซึ่งเป็น $H[k]$ ที่ค่า k เป็นเลขคู่และเลขคี่ตามลำดับ มีจำนวนข้อมูล $N/2$ เท่ากัน แผนผังการคำนวณฟาสต์ฮาร์ดเลย์ทราเนอส์ฟอร์มจะแสดงดังรูปที่ 2.3.1 เส้นประหมายถึงการคูณด้วย -1 และค่า c_n , s_n จะเท่ากับ $\cos(2\pi n/2^L)$ และ $\sin(2\pi n/2^L)$ ตามลำดับ โดย L เป็นสเตทที่กำลังทำการคำนวณ

ฟาสต์ฮาร์ดเลย์ทราเนอส์ฟอร์ม จะมีอัลกอริทึมทั้ง decimation-in-time(DIT) รูป 2.3.1 และ decimation-in-frequency(DIF) แสดงในรูป 2.3.2 จะเห็นว่า โครงสร้างจะคล้ายกันต่างกันตรงทิศทางการคำนวณ จากการนิยามรูปที่ 2.3.1 ถ้าเป็น DIT จะทำการคำนวณจากซ้ายไปขวา และทำการ permutation ก่อนการคำนวณ แต่ DIF

รูปที่ 2.3.1 แสดงโครงสร้างของ DIT ฟาสต์ฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม[12]

รูปที่ 2.3.2 แสดงโครงสร้างของ DIF ฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม[12]

จะทำการคำนวณจากขวาไปซ้าย และทำการ permutation หลังการคำนวณ เห็นได้ว่าทั้ง อัลกอริทึม DIT และ DIF จำนวนการคูณ(M)และจำนวนการบวก(A) จะใช้เท่ากันดังแสดง ในสมการ(2.3.2)[9]

$$A = \frac{3}{2}N(\log_2 N - 1) + 2 = 1.5NP - 1.5N + 2 \quad (2.3.2a)$$

$$M = N(\log_2 N - 3) + 4 = NP - 3N + 4 \quad (2.3.2b)$$

สำหรับฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มทั้ง DIF และ DIT จะใช้จำนวนการบวกและจำนวนการคูณ[4] ดังแสดงในสมการ(2.3.3)

$$A = 3N(\log_2 N - 1) + 4 = 3NP - 3N + 4 \quad (2.3.3a)$$

$$M = 2N(\log_2 N - \frac{7}{2}) + 12 = 2NP - 7N + 12 \quad (2.3.3b)$$

เปรียบเทียบจำนวนการคูณและจำนวนการบวกระหว่าง DIT radix-2 ฟาสต์ ฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มกับ DIT radix-2 ฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม ในตาราง 2.3.1 จำนวนการบวกของฟาสต์ฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มเท่ากับครึ่งหนึ่งของฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มส่วนจำนวนการคูณ ฟาสต์ฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม จะน้อยกว่าฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มเท่ากับ $(P-1)N+8$

การประมวลผลสัญญาณดิจิทัลซึ่งนิยมใช้ดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ และจากความสัมพันธ์ระหว่างดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มกับดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม ถ้าสามารถนำดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มมาใช้วิเคราะห์ แทนดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มได้ จะทำให้เวลาในการคำนวณจะลดลงประมาณครึ่งหนึ่ง(ดังตาราง 2.3.1)

ตารางที่ 2.3.1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนการบวก(A)และจำนวนการคูณ(M) ระหว่าง DIT ฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มกับ DIT ฟาสต์ฮาร์ดเลย์ทรานส์ฟอร์ม

P	N	FFT		FHT	
		A	M	A	M
1	2	4	-	2	-
2	4	16	-	8	-
3	8	52	4	26	4
4	16	148	28	74	20
5	32	388	108	194	68
6	64	964	332	482	196
7	128	2,308	908	1,154	516
8	256	5,388	2,316	2,690	1,284
9	512	12,292	4,620	6,146	3,076
10	1024	27,652	13,324	13,826	7,172
11	2048	61,444	30,732	30,722	16,388
12	4096	135,172	69,644	67,586	36,868

2.4 สเปกตรัมกำลัง (Power Spectrum)

สเปกตรัมกำลังของสัญญาณเป็นการแสดงองค์ประกอบของสัญญาณในเชิงความถี่ [11] นิยมใช้ดิสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ให้ $F[k]$ เป็นดิสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มของ $x[n]$ ซึ่งเป็นสัญญาณดิสครีตค่าจริงที่มีค่าในช่วง $0 \leq n \leq N-1$

$$F[k] = \text{Re}[F[k]] + i\text{Im}[F[k]] \quad (2.4.1)$$

ให้ $P[k]$ เป็นสเปกตรัมกำลังของ $x[n]$

นิยามสเปกตรัมกำลัง

$$P[k] = \text{Re}^2[F[k]] + \text{Im}^2[F[k]] \quad (2.4.2)$$

องค์ประกอบของสเปกตรัมกำลัง ($P[k]$) ที่ k ใด ๆ คือองค์ประกอบของสเปกตรัมกำลังที่ความถี่ $f_k = kf_s/N$ โดย f_s เป็นความถี่ที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling

Frequency) ความถี่ที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่างสัญญาณ (ส่วนมากสัญญาณดิจิทัล จะมาจากการสุ่มตัวอย่างสัญญาณต่อเนื่อง [11]) ต้องเป็นไปตามทฤษฎีการสุ่มตัวอย่างของไนควิสต์ (Nyquist Sampling Theorem) ที่กล่าวว่า เวลาการสุ่มตัวอย่าง T_s มีค่าเท่ากับหนึ่งส่วนสองเท่าของความถี่สูงสุด (f_c) ของสัญญาณต่อเนื่อง $x(t)$ ใด ๆ คือ

$$T_s = \frac{1}{2f_c}$$

อัตราการสุ่มตัวอย่างของไนควิสต์ T_s เป็นอัตราการสุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่ให้สัญญาณกลับคืนครบถ้วน ดังนั้นในการสุ่มตัวอย่างสัญญาณต่อเนื่องจะต้องใช้ความถี่ในการสุ่มตัวอย่าง $f_s = \frac{1}{T}$ โดย

$$T \geq T_s = \frac{1}{2f_c}$$

ดังนั้น

$$f_s \geq 2f_c$$

สเปกตรัมกำลังของสัญญาณตามสมการ (2.4.2) มาจากการทำดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม และดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์มในสมการ (2.2.8) และสมการ (2.2.4) สเปกตรัมกำลังของสัญญาณในสมการ (2.4.2) สามารถเขียนรูปใหม่ได้เป็น

$$\begin{aligned} P[k] &= \text{Re}^2[F[k]] + \text{Im}^2[F[k]] = H_o^2[k] + H_o^2[k] \\ &= \left[\frac{H[k] + H[N-k]}{2} \right]^2 + \left[\frac{H[k] - H[N-k]}{2} \right]^2 \\ P[k] &= \frac{H^2[k] + H^2[N-k]}{2} \end{aligned} \quad (2.4.3)$$

สมการ (2.4.3) แสดงให้เห็นว่าสเปกตรัมกำลังของสัญญาณค่าจริงสามารถหาได้โดยตรงจากดีสครีตฮาร์ตเลย์ทรานส์ฟอร์ม พิจารณาเฟสสเปกตรัมซึ่งมาจากการทำดีสครีตฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์ม

นิยามเฟสสเปกตรัม

$$\text{เฟสสเปกตรัม} = \arctan \left[\frac{\text{Im}[F[k]]}{\text{Re}[F[k]]} \right] \quad (2.4.4)$$

ใช้ความสัมพันธ์ในสมการ(2.2.8) และสมการ(2.2.4) สามารถเขียนสมการ (2.4.4) ใหม่ได้เป็น

$$\begin{aligned} \text{เฟสสเปกตรัม} &= \arctan \left[\frac{H[N-k] - H[k]}{H[N-k] + H[k]} \right] \\ &= \arctan \left[\frac{(H[N-k]/H[k]) - 1}{(H[N-k]/H[k]) + 1} \right] \end{aligned} \quad (2.4.5)$$

จาก

$$\arctan \left[\frac{x-y}{x+y} \right] = \arctan x - \arctan y$$

และสมการ(2.4.5) ให้ $x = H[N-k]/H[k]$, $y=1$

$$\text{เฟสสเปกตรัม} = \arctan \left[\frac{H[N-k]}{H[k]} \right] - \frac{\pi}{4} \quad (2.4.6)$$

สมการ(2.4.6) แสดงให้เห็นว่าเฟสสเปกตรัมของสัญญาณค่าจริงสามารถหาได้โดยตรงจากดีสครีตฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์มเช่นกัน

การวิเคราะห์สเปกตรัมกำลังของสัญญาณดิจิทัลค่าจริง สามารถใช้ดีสครีตฮาร์ทเลย์ทรานส์ฟอร์มวิเคราะห์ได้(สมการ(2.4.3)) โดยใช้อัลกอริทึมแบบฟาสต์เวลาในการคำนวณจะน้อยกว่าฟาสต์ฟูเรียร์ทรานส์ฟอร์มประมาณ 50% (จากการเปรียบเทียบจำนวนการบวกและจำนวนการคูณของอัลกอริทึม DIT radix-2 ในตารางที่ 2.3.1)